

Tygodnik Gospodarczy

Rok IV

Poznań, dnia 6 marca 1948

Nr 10

TREŚĆ: Odpowiedzialność za cudze czyny — Nowa lista rzemiosł (str. 100) — Wyjaśnienia w sprawach księgowych (str. 101) — Wiadomości skarbowe str. 103) — Rejestracja dokumentów na okaziciela sprzed 1939 r. (str. 106). — Komunikaty str. 106) — Kartoteka.

Odpowiedzialność za cudze czyny

Odpowiedzialność deliktowa.

1. Uwagi wstępne. — Odpowiedzialność cywilna za cudze czyny uregulowana jest przepisami kodeksu zobowiązań. Może ona być deliktowa (art. 142 do 147 k. z.) albo kontraktowa (art. 241, 503, 527 i inne k. z.). O odpowiedzialności deliktowej mówimy tam, gdzie szkoda powstała skutkiem czynów niedozwolonych, które to czyny naruszają nakazy i zakazy bezwzględne obowiązujące wszystkich ludzi. O odpowiedzialności kontraktowej mówimy tam, gdzie szkoda powstała skutkiem działalności naruszającej nakazy i zakazy powstałe skutkiem umowy. Tu, wyrządzający szkodę poprzednio zobowiązał się przez umowę do czynienia, nieczynienia, zaprzestania lub znoszenia, lecz zachowaniem niedozwolonym właśnie narusza prawa wierzyciela, wynikające z umowy i w ten sposób postępując wyrządza szkodę.

Przy szkodzie deliktowej mamy do czynienia z naruszeniem praw powszechnie obowiązujących, a więc takich, które przysługują każdemu; przy szkodzie kontraktowej mamy do czynienia z naruszeniem praw i obowiązków wyjątkowych, obowiązujących tylko małą grupę osób na podstawie umowy.

Do dania odszkodowania jest się zobowiązany tylko wtedy, jeżeli:

- a) szkoda powstała;
- b) szkoda powstała skutkiem zachowania się niedozwolonego, tj. naruszającego istniejące nakazy lub zakazy;
- c) między powstałą szkodą i niedozwolonym zachowaniem się istnieje związek przyczynowy.

Niedozwolone zachowanie niekoniecznie musi być zawinione. Z reguły jednak odpowiadać będziemy za wyrządzoną szkodę, jeżeli przypisać nam można winę. Od tej zasady jednak istnieją liczne wyjątki nakazujące danie odszkodowania mimo braku winy. Wyjątki wprowadzają odpo-

wiedzialność, opierającą się na zasadzie ryzyka i słuszności.

Kodeks zobowiązań omawia odpowiedzialność za cudze czyny osób zobowiązanych do nadzoru, osób dokonywujących wyboru oraz odpowiedzialność powierzającego wykonanie czynności podwładnemu.

2. Odpowiedzialność na skutek winy w nadzorze. — Są osoby zobowiązane z mocy prawa lub umowy do nadzoru nad innymi. Gdy takie osoby, ze swej winy, nie wykonają nadzoru i w następstwie tego osoba, nad którą nadzór należało roztoczyć, wyrządziła szkodę — zobowiązany do nadzoru może być zmuszony do dania odszkodowania.

Zobowiązani do nadzoru będą kierownicy przedsiębiorstw, zjednoczeń, central, gospodarstw rolnych, leśnych i innych instytucyj, a w szczególności osób prawnych prawa prywatnego i publicznego, związków samorządowych itp. oraz poza tymi kierownikami osoby, które na podstawie umowy przejęły ich obowiązki nadzoru. Kierownik musi być zobowiązany, przez obowiązujące zasady prawne, do nadzoru.

Często kierownik nie jest w możności sam należycie wykonać obowiązku nadzoru i aby należycie działać, część z tych praw i obowiązków — przez umowę — przelewa na innych, którzy obok niego zajmują przodown. stanowisko. Będziemy tu mieli do czynienia z umownym obowiązkiem nadzoru. Tu na podstawie umowy, najbliżsi współpracownicy kierownika przejmują część ciężącego na nim obowiązku. I tak, np. dyrektor zakładów fabrycznych jest zobowiązany do nadzoru nad należytym i legalnym działaniem podlegających mu pracowników. W praktyce nie będzie on sam wykonywał nadzoru, lecz obowiązkami swoimi podzieli się z innymi. Ci inni przez umowę przejmą część obowiązku dyrektora.

Z mocy ustawy zobowiązani do nadzoru będą np. rodzice w stosunku do dzieci, opiekun w stosunku do pupila.

Gdy ustawa nakłada obowiązek nadzoru, można mówić o winie w nadzorze. Z winą w nadzorze będziemy mieli do czynienia wtedy, gdy nadzór nie został wykonany skutkiem złej woli lub niedbalstwa po stronie zobowiązanego do nadzoru. Nie ma winy tam, gdzie ktoś nie mógł wykonać obowiązku z powodu okoliczności, za które nie odpowiada. Nadzór nie musi być wykonywany osobiście przez zobowiązanego.

Odpowiedzialność zobowiązanych do nadzoru opiera się na artykule 134 i 142 k. z. Pierwszy z tych artykułów wprowadza zasadę, że kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia. Dowód istnienia obowiązku nadzoru oraz naruszenia tego obowiązku a także powstania szkody — ciąży na poszkodowanym.

Drugi artykuł, tj. 142 k. z., wprowadza zasadę, że kto z mocy ustawy lub umowy obowiązany jest do nadzoru nad osobą, której z powodu wieku albo stanu psychicznego lub cielesnego winy przypisać nie można, obowiązany jest do naprawienia szkody, jaką osoba ta wyrządziła, chybaby udowodnił, że uczynił zadość obowiązkowi nadzoru, albo że szkoda byłaby nastąpiła także i przy starannym wykonaniu nadzoru.

Artykuł ten będzie miał zastosowanie najczęściej do odpowiedzialności rodziców za dzieci. Tutaj domniemywa się winę rodziców. Poszkodowany nie będzie musiał udawadniać, że rodzice dopuścili się winy w nadzorze. Jest to wielkie ułatwienie, które ustawa wprowadza na korzyść poszkodowanego.

3. Odpowiedzialność na skutek winy w wyborze. — Odpowiedzialność ta opiera się na art. 134 i 144 k. z. Na podstawie pierwszego artykułu, który nam już jest znany, kto powierza wykonanie czynności osobie nieodpowiedniej, która wyrządzi szkodę, obowiązany jest do naprawienia tej szkody — jeżeli dopuścił się winy w wyborze osoby, którą się posługiwał. Poszkodowany będzie tu musiał udowodnić powstanie szkody i winę w wyborze. Przepis ten będzie miał zastosowanie do osób, przedsiębiorstw i zakładów, trudniących się zawodowo wykonaniem powierzonych czynności. Wina, dającego zlecenie osobom trudniącym się zawodowo wykonywaniem powierzonych czynności, będzie bardzo rzadka. Art. 134 k. z. będzie miał tylko wyjątkowo zastosowanie.

Częstsze zastosowanie natomiast będzie miał art. 144 § 1 k. z., w myśl którego, kto powierza czynności drugiemu, odpowiada za szkodę wyrządzoną przez sprawcę przy wykonaniu powierzonych mu czynności, chybaby udowodnił, że nie ponosi żadnej winy w wyborze. Chodzi to znowu o winę w wyborze. Tu jednak, ile razy szkoda zostanie spowodowana przez wykonawcę (drugiego), tyle razy domniemywa się, że dający zlecenie dopuścił się winy w wyborze. Poszkodowany — w odróżnieniu od wypadków objętych art. 134 k. z. — nie będzie tu potrzebował udawadniać, że dający zlecenie dopuścił się winy. Jeżeli powierzający wykonanie czynności będzie się chciał uwolnić

od odpowiedzialności, będzie on musiał przeprowadzić dowód braku winy w wyborze.

Art. 144 k. z. nie stosuje się, gdy wykonanie czynności zostało powierzzone osobom, przedsiębiorstwom i zakładom, trudniącym się zawodowo wykonaniem takich czynności.

Tak art. 134 jak 144 k. z. opierają się na winie w wyborze powierzającego wykonanie czynności. Wina wykonywującego zlecenie nie ma wpływu na odpowiedzialność dającemu zlecenie. I tak np., jeśli ktoś powierzy wykonanie czynności choremu umyślowo albo małoletniemu, którego winy przypisać nie można — powierzający wykonanie czynności będzie zobowiązany do dania odszkodowania, gdy dopuścił się winy w wyborze i szkoda powstała. Często odpowiadać będą tak dający zlecenie jak i wykonywujący. I tak, gdy ktoś poleci pijanemu przewoźnikowi przewiezienie towaru, który z powodu nieuwagi przewoźnika zostanie rozbity — do dania odszkodowania będą zobowiązani solidarnie powierzający wykonanie czynności i przewoźnik.

Powierzający wykonanie czynności odpowiadać będzie jedynie za szkodę wyrządzoną przez sprawcę (wykonawcę) przy wykonywaniu powierzonych mu czynności. Co rozumiani przez szkodę wyrządzoną „przy wykonywaniu powierzonych mu czynności” — nie jest w praktyce łatwe do określenia.

Szkoda, będzie szkodą wyrządzoną „przy wykonywaniu powierzonych mu czynności”, jeżeli między powierzeniem czynności i powstałą szkodą istnieje właściwy związek przyczynowy. Związek przyczynowy istnieje: a) jeżeli szkoda jest następstwem nieumiejętnego wykonywania powierzonych czynności lub użycia środków niedozwolonych; b) jeżeli, powierzając wykonanie czynności umożliwiło się albo znacznie ułatwiło wyrządzenie szkody. Chodzi tu o wypadki, w których bez powierzenia czynności, wyrządzenie szkody byłoby niemożliwe lub prawie niemożliwe. Np., jeżeli szofer dostanie zlecenie odwiezienia do innej miejscowości kobiety i po drodze okradnie ją — zleceniodawca będzie odpowiadał wobec kobiety. Bez danego zlecenia kobieta nie zdecydowałaby się na przejazd samochodem z obcym kierowcą. Powierzenie tej funkcji stało się przyczyną, bez której szkoda by nie powstała.

4. Odpowiedzialność za podwładnych. — Odpowiedzialność ta uregulowana jest przez art. 145 k. z., w myśl którego, kto powierza wykonanie czynności swemu podwładnemu, odpowiada za szkodę wyrządzoną z jego winy przy wykonaniu powierzonych mu czynności.

Art. 145 k. z. jest wyjątkiem od zasady wprowadzonej przez art. 134 i 144 k. z., które poprzednio omówiliśmy. Po stronie powierzającego wykonanie czynności nie potrzeba winy ani w wyborze ani w nadzorze.

Powierzający odpowiada mimo braku winy, ale odpowiada on tylko:

- a) za podwładnych;
- b) za takich podwładnych, którzy dopuścili się winy i to winy przy wykonywaniu powierzonych im czynności.

Nie potrzeba tu winy powierzającego wykonanie czynności, jest natomiast konieczna, wina podwładnego. Odpowiedzialność powierzającego wykonanie czynności opiera się na zasadzie ryzyka — zysku.

Kto posługuje się innymi, dla własnej korzyści, winien odpowiadać za ich czyny jak za własne. Rozwijanie działalności związane jest zawsze z możliwością wyrządzenia szkody. Ryzyko powstania tej szkody winno obciążać nie tylko bezpośredniego sprawcę szkody, ale także i tego, kto czerpie zyski z cudzej działalności.

Między powierzającym wykonanie czynności, a sprawcą musi istnieć stosunek przełożonego do podwładnego. Nie każdy przełożony będzie odpowiadał za podwładnego, bo nie każdy przełożony czerpie osobiste zyski z pracy podwładnego.

Przełożonym, odpowiedzialnym za czyny podwładnego, jest ten przełożony, który na mocy prawa lub umowy jest upoważniony do dawania instrukcyj i rozkazów w swym własnym interesie. Wyraźnie zaznaczyć trzeba, że chodzi tu o osobistą korzyść przełożonego. — Podwładnym jest ten, kto zazwyczaj na skutek umowy lub prawa przyjmuje instrukcje i rozkazy od przełożonego ponoszącego za niego odpowiedzialność albo od osoby, która przełożonego reprezentuje.

Stosunek przełożonego do podwładnego oraz dawanie instrukcji opiera się zwykle na ustawie lub umowie. Ten stosunek może się jednak wytworzyć poza prawem. I tak fakt dawania instrukcyj i rozkazów, o ile z nim łączy się posłuszeństwo wykonywującego czynności — powoduje powstanie stosunku przełożonego do podwładnego, jeżeli wykonywujący jest zależny ekonomicznie i socjalnie od powierzającego wykonywanie czynności. Jeżeli więc, np. pełnoletni syn, zależny ekonomicznie i socjalnie od ojca — wykonuje w ojca interesie jego instrukcje i rozkazy oraz przy wykonywaniu powierzonych mu czynności, z własnej winy, wyrządzi szkodę, to ojciec ponosić będzie odpowiedzialność.

Od powyższego pojęcia podwładnego istnieje wyjątek, podyktowany interesem publicznym. Są osoby, które spełniają funkcje cieszące się szczególnym zaufaniem społecznym, częściowo w interesie publicznym, z którymi to funkcjami musi się łączyć niezależność. Takie funkcje pełnią np. notariusze, sędziowie, adwokaci, lekarze w stosunku do przełożonych nie będących lekarzami. Osoby te nie mogą być uważane za podwładnych przy pełnieniu zawodowych czynności.

Odpowiedzialność z art. 145 k. z. zaczyna się i kończy tam, gdzie powstaje i zanika stosunek przełożonego do podwładnego.

Poza stałym rozwiązaniem stosunku przełożonego do podwładnego, stosunek ten zanika jeszcze w dwóch wypadkach a z nim i odpowiedzialność z art. 145 k. z.:

a) pierwszym wypadkiem będzie przeniesienie praw przełożonego na inną osobę. Czasem się zdarza, że przełożony odstąpi pracę swych pracowników innemu przedsiębiorcy, który w

własnym interesie będzie cudzym pracownikom wydawał instrukcje i rozkazy. W wypadku tym będziemy mieli do czynienia z dwoma przełożonymi, tj. przełożonym stałym i tymczasowym. Który z tych przełożonych będzie ponosił tu odpowiedzialność? — Ponosić odpowiedzialność będzie tylko jeden przełożony. Ponoszącym odpowiedzialność będzie ten, który pracownikami się posługuje na swój własny rachunek i niebezpieczeństwo. Czasem umowa między przełożonymi decyduje o tym, na czyj rachunek i ryzyko mają pracownicy pracować. Umowa taka dotyczy poszkodowanego w tym znaczeniu, że z niej wynika, kto jest przełożonym ponoszącym odpowiedzialność. W braku takiej umowy odpowiedzialność obciąża tego przełożonego, który zgarnia główne zyski z pracy pracowników. Jeżeli i to trudno ustalić, odpowiedzialny będzie ten, kto przez nadzór i instrukcje mógł łatwiej wykluczyć powstanie szkody. Zwykle osobą tą będzie tymczasowy przełożony. — Jednakże jeżeli pracownicy zostali przekazani tymczasowemu przełożonemu wraz z maszyną lub innymi przedmiotami dla ich dozoru lub obsługi — wtedy ten, który dostarczył przedmiotów, odpowiedzialny będzie również za przysłałych ludzi.

b) Drugim wypadkiem, gdzie kończy się stosunek przełożonego do podwładnego, będzie działanie przez pracownika poza wykonywaniem powierzonej mu czynności. Przełożony tylko wtedy odpowiada, gdy szkoda powstała przy wykonaniu powierzonej mu czynności. Tutaj (art. 145 k. z.) pojęcie „przy wykonywaniu powierzonej czynności” jest węższe aniżeli w art. 144 k. z. Jest to następstwem tego, że przełożony odpowiada, gdyż i gdy podwładny działa dla jego osobistej korzyści. Jeżeli podwładny nie działa w celu realizowania planu i korzyści przełożonego, to nie wprowadza jego odpowiedzialności z art. 145 k. z. Przełożony będzie więc tylko odpowiadał za nieudolne działanie lub działanie z użyciem niedozwolonych środków. Zdarzyć się jednak może, że przełożony nie będzie odpowiadał z art. 145 k. z., lecz z art. 144 k. z., jeżeli dopuścił się winy w wyborze.

Na podstawie art. 145 k. z. będzie również odpowiadała osoba prawna prawa prywatnego, a często również osoba prawna prawa publicznego za swych wyższych, niższych i innych pracowników. I tak np., gdy robotnik ze swej winy, lecz i skutkiem braku nadzoru wyrządził szkodę — odpowiedzialność za robotnika będą ponosili: a) zakład fabryczny, mający osobowość prawną — na podstawie art. 145 oraz 134 k. z.;

b) dyrektor zakładu i inni zobowiązani do nadzoru — na podstawie art. 134 k. z., tj. winy w nadzorze,

5. Roszczenie zwrotne. — Osoby, odpowiadające za cudze czyny, mają roszczenie do sprawcy, jeżeli udowodnią, że szkoda powstała z jego winy.

Kto płaci odszkodowanie za cudze czyny, może żądać zwrotu zapłaconych pieniędzy od sprawcy szkody, jeżeli sprawca dopuścił się winy. Z winą sprawcy mamy zawsze do czynienia przy odpowiedzialności przełożonego za podwładnego (art. 145 k. z.). Nie będzie ona zawsze zachodziła przy od-

powiedzialności zobowiązanych do nadzoru lub starannego wyboru, którzy odpowiadają po myśli art. 134, 142 i 144 k. z., gdyż tu odpowiedzialność ponosi się również mimo braku winy bezpośredniego sprawcy szkody.

dr Z. K. Nowakowski

Nowa lista rzemiosł

(donoszę zmiany w organizacji przemysłu)

Z dniem 21 lutego br. weszło w życie rozporządzenie ministra przemysłu i handlu z dnia 11.12.47 o zmianie listy rzemiosł (Dz. U. poz. 61). Po uwzględnieniu zmian, jakie to rozporządzenie wprowadziło, brzmienie ust. 1 art. 142 przedstawia się następująco przy zestawianiu listy rzemiosł w porządku alfabetycznym:

„Za rzemiosło w rozumieniu niniejszego działu uważa się następujące rodzaje przemysłu, o ile nie są prowadzone sposobem fabrycznym: bednarstwo — beczkowe, naczyniowe, bieliźniarstwo — damskie, męskie, trykotowe, pościelowe, wyrób kołder, gorseciarstwo, wyrób szelek i podwiązek, blacharstwo — budowlane, wyrób przedmiotów z blachy, wyrób chłodnic,

brązownictwo — czyszalarnia, galwanizatorstwo, szlifiernia i polerowanie metali,

budowa dróg — asfalcjarstwo, brukarstwo,

budownictwo — murarstwo, ciesielstwo, żelbetnictwo, układanie płytek, izolatorstwo budowlane, budowa kominów, cholewkarstwo,

cukiernictwo — ciastkarstwo, czekoladziarstwo, karmelkarstwo, lodziarstwo, wafelkarstwo, piernikarstwo, wyrób marmelad,

czapnictwo,

dekarstwo — dachówką, łupkiem, gontem, papą, asfaltowanie dachów,

drukarstwo — składanie ręczne, litografia, offset, chemigrafia,

dziewiarstwo — ręczne, okrągłe, raszłowe, sareczkowe, elektromechaniczne — silnikowe, dźwigowe, grzejnicze, medyczne, kinowe, elektromiennictwo,

farbiarstwo — farbowanie przędzy i tkanin, farbowanie odzieży, chemiczne czyszczenie odzieży,

fotografowanie — fototechnika, światłodruk,

fryzjerstwo — damskie, męskie, farbowanie włosów, kalotechnika, perukarstwo,

garbarstwo — białoskórnicstwo, wałkarstwo, farbowanie skór,

grawerstwo — emalierstwo, giloszerstwo, wyrób pieczętek gumowych, gremplarstwo,

hafciarstwo — koronkarstwo, mierzkarstwo, wyszywanie na tkaninach, wyrób firanek, szmuklerstwo,

introligatorstwo — oprawa ksiąg, wyrób ksiąg handlowych i zeszytów, wyrób opakowań kartonowych, wyrób galanterii introligatorskiej,

instalatorstwo centralnego ogrzewania — urządzeń chłodniczych,

instrumentarstwo muzyczne — naprawa fortepianów, pianin, harmonii i organów, lutnictwo, wyrób instrumentów dętych: drewnianych i metalowych, wyrób instrumentów perkusyjnych, wyrób strun i smyczków, stroicielstwo fortepianów i pianin,

kamieniarstwo — rzeźbiarstwo w kamieniu, sztuka-

torstwo,

kapelusznictwo męskie,

kołodziejstwo — wyrób pojazdów, wyrób karoserii,

Koszykarstwo — wyrób koszy i opakowań z wikliny, wyrób mebli z wikliny i trzciny, wyrób galanterii z wikliny, trzciny i słomy,

kotlarstwo — miedzi, żelaza,

kowalstwo — artystyczne, wyrób resorów,

krawiectwo damskie — miarowe ciężkie, miarowe lekkie, konfekcyjne, dziecinne,

krawiectwo męskie — miarowe: cywilne i mundurowe; konfekcyjne, kamizelczarstwo, spodniarstwo, krawiectwo skórzane,

kuśnierstwo — futrzarstwo, kozuszkarstwo, szycie blamów, wyprawa skórek futrzanych, farbowanie skórek futrzanych, lakiernictwo,

malarstwo — budowlane, dekoracyjne, tapeciarstwo, mechanictwo maszyn — biurowych, gramofonów, rowerów, maszyn do szycia,

mechanictwo młyńskie — ryflowanie,

mechanictwo ortopedyczne — bandażownictwo,

mechanictwo precyzyjne,

młynarstwo,

modelarstwo — odlewnicze, kopyciarstwo, wyrób form do kapeluszy, wyrób manekinów, wyrób podeszew drewnianych,

modniarstwo,

mydlarstwo — wyrób środków do prania i czyszczenia,

odlewnictwo metali — wyrób armatur,

optycy — wyrób i naprawa okularów,

parasolnictwo — wyrób lasek,

piekarstwo — wyrób obwarzanków,

pończosznictwo,

powoźnictwo — wyrób sznurów, sieciarstwo, sieciarstwo morskie,

pozłotnictwo — wyrób ram i listew, oprawa obrazów, radiomechanictwo,

rękawicznictwo,

rymarstwo — wyrób uprząży, wyrób kufrów i waliz, kaletnictwo, rymarstwo sportowe, siodlarstwo, siodlarstwo pojazdowe,

stolarstwo — budowlane, meblowe, sportowe, pomocy szkolnych, wyrób trumien, tokarstwo, rzeźbiarstwo w drzewie, posadzkarstwo,

szcztokarstwo — ze szczeciny, włosia i słomy ryżowej, z metali, wyrób opraw do szcztoków, wyrób pendzli,

szewstwo — wyrób obuwia, naprawa obuwia, pantoflarstwo, trepiarstwo, szewstwo ortopedyczne, wyrób obuwia na podeszwach drewnianych, naprawa kaloszy,

szklarstwo — budowlane, pojazdowe, szlifiernia szkła, podlewianie zwierciadeł, witrażownictwo,

szkutnictwo — budowa łodzi, budowa kajaków,

ślusarstwo — budowlane, tokarstwo, spawalnictwo, wyrób narzędzi, wyrób narzędzi medycznych, nożownictwo, pilnikarstwo,

ślusarstwo maszynowe — budowa i naprawa maszyn, wyrób wag,

ślusarstwo samochodowe — naprawa samochodów, szlifowanie tłoków, wyrób części zamiennych, elektromechaniczne samochodowe, obsługa samochodów,

tapicerstwo — meblowe, dekoratorstwo,

tkactwo — bawełniane, jedwabne i wełniane, dywanowe, kilimowe, wyrób wstążek, tasiemek i sznurowadeł, wyrób filcu, cerowanie artystyczne,

wędliniarstwo — rzeźnictwo i wyrąb mięsa, wyrób konserw mięsnych,

wędliniarstwo z mięsa końskiego — rzeźnictwo koni i wyrąb mięsa końskiego,

wiertnictwo studziń,

wulkanizatorstwo,

wydmuchiwanie szkła — laboratoryjnych, wyrób opakowań szklanych, wyrób ozdób szklanych,

wyrób galanterii — z drzewa, metalu, skóry, rogu, kości, bursztynu, tkanin, papieru, sztucznych tworzyw, naprawa piór wiecznych i ołówków automatycznych, malarstwo na szkło i porcelanie, malarstwo na tkaninach,

wyrób klejów,

wyrób konserw jarzynowych i owocowych,
 wyrób konserw rybnych — wędzenie i suszenie ryb,
 wyrób musztardy i sosów,
 wyrób szkielek i narzędzi optycznych,
 wyrób sztucznych kamieni — wyrób zapraw szlache-
 tnych, betoniarstwo,
 wyrób szyldów — wyrób szyldów świetlnych, malarstwo
 szyldowe,
 wyrób świec — wyrób pasty do obuwia i podłóg, wyrób
 smarów,
 wyrób win i soków owocowych — sycenie miodu,
 zabawkarstwo — z drzewa, metalu, sztucznych tworzyw,
 wyrób lalek,
 zduństwo — budowa pieców pokojowych i kuchennych,
 budowa pieców piekarskich, ceramika szlachetna, gaflar-
 stwo, garncarstwo,
 zegarmistrzostwo,
 złotnictwo — wyrób przedmiotów z metali szlachetnych,
 jubilerstwo, szlifierstwo drogich kamieni,
 żagłownictwo.

Niezależnie od powyższej listy rzemiosł niekoncesjono-
 wanych prawo przemysłowe uważa za rzemiosło również
 przedsiębiorstwa instalacyj wodociągowych, kanalizacyj-
 nych, gazowych i elektrycznych, wyrób broni i amunicji
 oraz kominiarstwo również z tym zastrzeżeniem, że nie są
 prowadzone sposobem fabrycznym, które to zastrzeżenie
 uzasadnione jest jedynie w odniesieniu do wyrobu broni
 i amunicji, nie zaś do pozostałych rzemiosł koncesjono-
 wanych, które ze względu na technikę pracy w tych rzemio-
 ślach nie mogą być prowadzone sposobem fabrycznym.

Niezależnie od tych gałęzi wytwórczości czy
 też zajęć zarobkowych, które dotychczas nie by-
 ły objęte listą rzemiosł, jak młynarstwo, wyrób
 win i soków owocowych, wyrób konserw jarzy-
 nowych i owocowych i innych, rozporządzenie
 wprowadziło szereg zmian w dotychczasowym
 ujęciu rzemiosł, zwłaszcza tak zwanych rzemiosł
 cząstkowych, które wyliczone są po kresce przy
 rzemiosle głównym, jak np. przy garbarstwie —
 białoskórniczo.

Wszystkie te wyżej wymienione rodzaje za-
 trudnień zarobkowych są jednak rzemiosłem tyl-
 ko, o ile nie są prowadzone sposobem fabrycz-
 nym. Prawo przemysłowe nie zawiera żadnych
 kryteriów dla oceny fabrycznego sposobu pro-
 wadzenia tych zatrudnień, postanawia jedynie,
 że w wypadkach wątpliwych, czy dane przedsię-
 biorstwo uważać należy za przemysł rzemieślni-
 czy czy fabryczny, innymi słowy, czy jest one
 prowadzone sposobem fabrycznym czy nie, de-
 cyduje władza przemysłowa wojewódzka po wy-
 słuchaniu izby przemysłowo-handlowej, izby
 rzemieślniczej, izby Skarbowej i inspektora

pracy danego okręgu. W kwestii powyższej
 minister P. i H. dopiero po wojnie wydał okólnik
 nr. 14 z 28. 3. 1947 r. (Dz. U. M. P. i H. poz 99) w
 sprawie rozgraniczenia przemysłu fabrycznego i
 rzemieślniczego. W okólniku tym minister po-
 leca władzom przemysłowym, aby w trybie art.
 143 prawa przemysłowego z urzędu lub na wnio-
 sek zainteresowanego albo izby przemysłowo-
 handlowej bądź rzemieślniczej przystąpiły nie-
 zwłocznie do ustalenia charakteru przedsiębio-
 rstwa.

„W postępowaniu wyjaśniającym, mającym
 na celu wydanie orzeczenia, czy dane przedsię-
 biorstwo uważać należy za przemysł rzemieślni-
 czy czy fabryczny, należy mieć na uwadze cało-
 kształt ustalonych okoliczności faktycznych oraz
 kryteria wypływające z prawa przemysłowego,
 w szczególności warunki, rodzaj i sposób pro-
 dukcji (indywidualizowanie wyprodukowanych
 wyrobów, stopień zmechanizowania pracy itp.),
 rozmiar przedsiębiorstwa, wysokość obrotu, sto-
 sunek wartości materiałów i surowców zużytych
 przy produkcji do kosztów robocizny, ilość i ro-
 dzaj zatrudnionych pracowników oraz stosunek
 zatrudnionych rzemieślników do ogólnej ilości
 pracowników, osobisty udział właściciela w pra-
 cy przedsiębiorstwa itp. W zasadzie przedsię-
 biorstwa, w których ilość zatrudnionych przy
 produkcji, z pominięciem uczniów (terminato-
 rów) oraz członków rodziny właściciela, prze-
 kracza 15 pracowników, należy uznać za przed-
 siębiorstwa prowadzone systemem fabrycznym”.

Powyższe zarządzenie ministra przemysłu i
 handlu nie zostało dotychczas wykonane z tego
 powodu, że z jednej strony lista rzemiosł z art.
 142 prawa przemysłowego miała ulec zmianie, co
 nastąpiło dopiero teraz wyżej wspomnianym roz-
 porządzeniem, z drugiej zaś strony w związku z
 tymi zmianami miała zostać opracowana osobna
 instrukcja dla oceny, czy dany zakład prowadzony
 jest sposobem fabrycznym. Instrukcja ta, której
 opracowanie znajduje się w stadium końcowym,
 jest tym bardziej potrzebna, że wśród nowych
 rzemiosł wprowadzonych do art. 142 znajdują się
 zatrudnienia, które dotychczas — zdawałoby się
 bezspornie — uznawane były za przemysł, jak
 wyrób win i soków owocowych, sycenie miodu,
 młynarstwo i inne.

(dokończenie nastąpi)

St. W.

Wyjaśnienia w sprawach księgowych

K. W. — Radom. — Prowadzę księgowość
 przedsiębiorstwa budowlanego. Obok robót budo-
 wanych przedsiębiorstwo wykonuje prace insta-
 lacyjne, monterskie, niklowanie, srebrzenie itp.
 W roku ubiegłym prowadzono księgowość tabe-
 laryczną, obecnie przebitkową. Zarząd przedsię-
 biorstwa pragnie posiadać bieżąco zestawienia
 poniesionych wydatków na daną budowę. W ja-
 kiej klasie należy tego rodzaju wydatki przej-
 ściowo umieszczać? Chodzi mi o ujęcie przej-
 ściowe, bowiem z chwilą ukończenia robót przej-
 dą one do klasy czwartej na odpowiednie grupy
 czy podgrupy.

księgowość w przedsiębiorstwie budowlanym,
 w którym różne prace budowlane są w biegu, a
 co do których mamy słuszne zainteresowanie na
 odcinku kosztów, należy do spraw indywidual-
 nych i zmuszających nas do zajęcia wręcz odręb-
 nego stanowiska, jeżeli chodzi o użytkowanie
 możliwości dziesiętnego systemu podziału kont.
 Ten specyficzny charakter da się rozwiązać w ten
 sposób, że posiłkujemy się klasą piątą a nawet

księgowość w przedsiębiorstwie budowlanym,
 w którym różne prace budowlane są w biegu, a
 co do których mamy słuszne zainteresowanie na
 odcinku kosztów, należy do spraw indywidual-
 nych i zmuszających nas do zajęcia wręcz odręb-
 nego stanowiska, jeżeli chodzi o użytkowanie
 możliwości dziesiętnego systemu podziału kont.
 Ten specyficzny charakter da się rozwiązać w ten
 sposób, że posiłkujemy się klasą piątą a nawet

i szóstą, w której to księgujemy wszelkie koszty w identycznym układzie jak w klasie czwartej dając jako tytuł danej grupy rozpoczętą budowlę. Z tej klasy przerzucamy wszelkie koszty miesięczne do klasy czwartej. W ten sposób te dwie klasy będą spełniały cel pomocniczy, umożliwiając nam stwierdzenie jaki był istotny koszt przeprowadzonej budowli. Oczywiście musi nastąpić również rozbitcie robocizny, która to stanowi poważną pozycję nakładów.

H. S. — Szamotyły. — 1. Co należy uważać za obrót, czy ilości zakupione czy sprzedane przy porównywaniu różnicy ilościowej w towarach (kontroli towarowej)?

Pod obrotem należy zawsze rozumieć wartość sprzedaży. Jeżeli chodzi o dyferencje w kontroli ilościowej, tzw. manca towarowe, to w uzasadnionych przypadkach mogą one powstać i wtedy wyksięgujemy je w kartotece ilościowej. Wartościowe księgowanie poprzez księgę główną będzie miało miejsce wtedy, gdy stosujemy zasady omówione w nr 11 Tygodnika z dnia 15. marca 1947 r. w artykule pt.: Układ kont pozaoperacyjnych i rozliczeniowych według jednolitego planu kont.

2. Czy koszty przewozu towarów zakupionych można uwzględnić przy kalkulowaniu ceny sprzedaży, o ile marża zarobkowa została przez władze ustalona?

Z okólnika ministra skarbu z dnia 21. października 1947 r. ogłoszonego w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Skarbu nr 35/1947 wynika, że podane normy szacunkowe zysku brutto są ujęte w stosunku procentowym do kosztów nabycia towarów, tj. ceny zakupu zwiększonej o koszty związane z zakupem. Prosimy przeczytać zamieszczony na ten temat artykuł w nr 51/52 Tygodnika z dn. 20-go grudnia, pt.: „Podatkowe normy szacunkowe zysku brutto i netto”.

3. Faktura dostawcy wykazuje następujące pozycje: cenę towaru, udzielony rabat i końcową sumę rachunku. Udzielony rabat stanowi marżę zarobkową. W jaki sposób należy księgować fakturę?

Księgujemy sumę końcową a dobijając udzielony rabat do tej ceny przy sprzedaży otrzymamy automatycznie marżę zysku brutto.

4. Odsetki bankowe zaliczamy do kosztów uzyskania przychodów i są tym samym potrącalne.

5. Czy nieprawidłowe lub nieodpowiednie prowadzenie kontroli ilościowej może spowodować odrzucenie ksiąg przez władze skarbowe?

Obowiązek prowadzenia ksiąg (również co do sposobu) wynika z rozporządzenia ministra skarbu z dnia 31 października 1946 r. (Dz. U. R. P. nr 65, poz. 365) w oparciu o dekret o postępowaniu podatkowym z dnia 16. maja 1946 r. (Dz. U. R. P. nr 27, poz. 174). W przypadku stwierdzenia przez władzę podatkową nieprawidłowości ksiąg handlowych a więc i kontroli ilościowej, księgi takie można uznać za nieistotne i wówczas mogą one być materiałem pomocniczym do ustalania podstawy opodatkowania. Należy więc kontroli ilościowej przypisywać identyczną wagę, jak księdze zasadniczej.

H. P. — Ostrów. — Na pierwsze pytanie daliśmy odpowiedź powyżej Czytelnikowi ze Szamotuł w pkt. 2. Marża zysku brutto dla sprzedaży części rowerowych, produkowanych przez przedsiębiorstwo państwowe wynosi 25% dla detalu, a dla hurtu 20%, dla dętek i opon 20% w detalu a 18% w hurcie, dla rowerów hurt i detal 11%.

M. M. — Bydgoszcz. — 1. Na skutek późnego otrzymania obliczenia z Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych nie wszystkie składki ubezpieczeniowe zostały zaksięgowane w minionym roku gospodarczym jako koszt uzyskania dochodu. Czy można tymi składkami obciążyć nowy rok gospodarczy?

Na wstępie wyjaśnienie natury ogólnej. Wielu spośród księgowych nie zwracając uwagi na możliwość ponoszenia pewnych dodatkowych kosztów prowadzenia przedsiębiorstwa za miniony rok gospodarczy przystępuje z chwilą jego ukończenia po sporządzeniu inwentury do zamknięcia ksiąg handlowych. Przedwczesne a raczej tak śpieszne zamykanie ksiąg powoduje tego rodzaju kłopoty jak ma to miejsce u pytającego. Pamiętać należy zawsze o tych kosztach, które albo nie zostały do tychczas uwzględnione albo o tych, które mimo naszego upewnienia, że nic dodatkowego nie wpłynęło, staną przed nami jeszcze przed sporządzeniem końcowego sprawozdania. Przyczyny te u doświadczonych księgowych dają całkiem słuszną metodę postępowania, tj. zakończenia prac bilansowych w terminie jak najpóźniejszym z zachowaniem obowiązujących przepisów. Jeżeli jednak, jak w przytoczonym wypadku, mamy zjawisko wydatku, co do którego nie jest nam znana wysokość obciążenia, tworzymy rezerwę w wysokości przypuszczalnej. Stworzenie tego rodzaju rezerwy jest dowodem umiejętnego i logicznego sporządzania sprawozdania rocznego. Art. 10 dekretu z dnia 8. stycznia 1946 r. o podatku dochodowym w ostatnim ustępie mówi: „Koszty uzyskania są potrącalne tylko w tym roku podatkowym, w którym zostały poniesione”. Jeżeli chodzi o miniony rok gospodarczy, to zeznanie o dochodzie i obrocie zostało o cały miesiąc przedłużone, a więc byłoby jeszcze czas na dokonanie korekty pod tym warunkiem, że ksiąg jeszcze nie zamknięto. Przypuszczamy, że w danym przedsiębiorstwie ten moment nie wchodzi w rachubę, tzn. sprawozdanie rachunkowe jest już wygotowane i wówczas można skorzystać z orzeczenia N. T. A. z dnia 4. maja 1933 r. L. Rej. 4878/30, które mówi, że na okoliczność, gdy chodzi o wydatek odnoszący się do przedostatniego roku gospodarczego, wypłacony jednak dopiero w roku następnym, nie wyklucza się jeszcze uznania tej pozycji za odliczoną od przychodu w nowym roku gospodarczym.

2. W sprawie literatury dotyczącej rafinowania olejów jadalnych prosimy zwrócić się bezpośrednio do Księgarni W. Wilaka w Poznaniu, ul. Kantaka 10.

3. Ostatnie pytanie odnośnie sposobu księgowania sumy amortyzacyjnej uznanej przez centralę spółdzielczą na dobro spółdzielni jest dla nas niezrozumiałe. Gdyby miało miejsce przerzuce-

Obrót podatkowy ¹⁾

Część I.

OBRÓT PODATKOWY NA ZASADACH OGÓLNYCH

1. POJĘCIE OBROTU PODATKOWEGO

Pojęcie obrotu podatkowego rozpatrywać należy w świetle obowiązujących w tej mierze przepisów a mianowicie dekretu z dnia 21 grudnia 1945 r. o podatku obrotowym (Dz. U. R. P. Nr 3 z r. 1946, poz. 23), który wszedł w życie z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 1946 r.

Pojęcie obrotu jest tam związane najściślej z tytułem Działu III dekretu: „Podstawa opodatkowania”, stąd też należy mieć na uwadze, że bezzasadnie utożsamia się częstokroć w praktyce (zarówno po stronie władz podatkowych jak i po stronie podatników) pojęcie obrotu w ścisłym tego słowa znaczeniu z pojęciem świadczenia, podlegającego podatkowi obrotowemu, uważając nieraz obrót za to właśnie świadczenie, świadczenie zaś za obrót.

Takie pomieszanie pojęć spotykamy jednak nie tylko w praktyce, lecz nawet u samego ustawodawcy, jeżeli wziąć choćby pod uwagę postanowienia § 7 rozporządzenia wykonawczego do dekretu o podatku obrotowym (Dz. U. R. P. Nr 15 z r. 1947, poz. 23) wydane wyraźnie i wyłączenie jako przepis wykonawczy do art. 1 ust. 1 dekretu o podatku obrotowym: „Podatkowi podlegają prywatno-prawne zawodowe i odpłatne świadczenia rzeczy lub usług, wykonywane na obszarze Rzeczypospolitej”.

To samo rozporządzenie wykonawcze określa w sposób niewątpliwy pojęcie **świadczenia** podlegającego podatkowi obrotowemu i to w postanowieniach § 2, wydanego jako przepis wykonawczy do Działu I dekretu pt. „Obowiązek Podatkowy” stwierdzając przy tym, iż „za prywatno-prawne świadczenie rzeczy lub usług w rozumieniu art. 1 ust. 1 (dekretu o podatku obrotowym) uważa się świadczenie, które polega na przeniesieniu prawa własności, używania lub użytkowania rzeczy bądź na przeniesieniu jakiegokolwiek innego prawa majątkowego, bądź też na wykonaniu pracy lub innej usługi oraz wynika z umowy bądź z innego tytułu prywatno-prawnego.

W tym stanie rzeczy należy uznać pomieszanie pojęcia obrotu podatkowego z pojęciem świadczenia podlegającego podatkowi obrotowemu w postanowieniach wspomnianego § 7 rozporządzenia wykonawczego, którego

Obrót podatkowy 2)

brzmienie jest następujące: „Wydania towaru lub innej rzeczy bądź wykonania usługi, jeżeli czynności te mają miejsce pomiędzy dwoma oddziałami lub zakładami, należącymi do tego samego przedsiębiorstwa, nie uważa się za obrót”.

Bardziej ściśle stanowisko w tej mierze zajęła ustawa z dnia 8 maja 1938 r. o podatku obrotowym, stanowiąc, że „nie podlega podatkowi obrotowemu wydanie towaru lub innej rzeczy bądź wykonanie usługi, w zamian za przekazanie sumy pieniężnej lub innej rzeczy, jeżeli czynności te mają miejsce...”.

Jeżeli temat nasz opatrzyliśmy tytułem: „Obrót podatkowy”, to z tego względu, iż należy równie silnie podkreślić różnicę między pojęciem obrotu gospodarczego a pojęciem obrotu w rozumieniu prawa podatkowego; prawo to bowiem stanowi o pewnych — nie podlegających podatkowi obrotowemu wyłączeniach z obrotu — które jednak pod gospodarczym kątem widzenia stanowią obrót handlowy. Z drugiej zaś strony prawo to włącza do podstawy opodatkowania pewne określone bliżej kwoty, które w pojęciu gospodarczym i handlowym nie stanowią obrotu.

Za obrót podatkowy zatem uważać należy jedynie **odpłatę** za świadczenia będące przedmiotem podatku obrotowego w myśl art. 1 dekretu o podatku obrotowym, która to odpłata stanowi podstawę opodatkowania; odpłata ta przy tym osiągnięta być musi w roku podatkowym, którym jest rok kalendarzowy.

Odpłatą w rozumieniu dekretu o podatku obrotowym jest zasadniczo (wyjątki omawiane będą w dalszych rozdziałach) **pełny, należny** (wyjątki: faktycznie otrzymany) ekwiwalent w pieniądzu lub w naturze za świadczenia będące przedmiotem podatku obrotowego.

Obrót podatkowy powstaje z chwilą wykonania świadczenia, przy czym bez znaczenia jest dla chwili powstania obrotu podatkowego okoliczność, czy ekwiwalent (należność) został już uiszczony czy też nie; taki stan rzeczy odpowiada ściśle pojęciu „odpłaty”, które utożsamione być musi z pojęciem „zapłaty należnej” (w rozumieniu ustawy o podatku obrotowym z r. 1938) lub z pojęciem „przychodu brutto” w rozumieniu ustawy z dnia 15 lipca 1925 r. o podatku przemysłowym.

Obrót podatkowy 3)

Wykładnia ta znajduje swe potwierdzenie w postanowieniach art. 15 ust. 3 i 4 dekretu o podatku obrotowym, który taksatywnie wymienia przypadki, w których pod pojęcie obrotu (odpłaty) podciągnąć należy **wyjątkowo(!)** „rzeczywistą” zapłatę za wykonanie świadczenia.

W przypadku odpłaty w naturze, obrotem jest wartość pieniężna odpłaty obliczona według cen rynkowych z dnia transakcji.

W przypadkach zamiany za podlegające podatkowi obrotowemu uważa się świadczenie tej strony lub tych stron, których świadczenie jest zawodowe, za czym obrotem dla tej strony będzie ekwiwalent ze strony drugiej w jakiegokolwiek formie, np. świadczenia na rzecz młyna w postaci dostarczenia inwentarza żywego i martwego oraz części urządzenia, dokonywane w zamian za przedmioty stanowią podstawę do ustalenia obrotu.

2. Szczególne składniki obrotu.

Zarówno przepisy podatkowe jak i orzecznictwo, wreszcie praktyka administracyjna zajmują się szeregiem elementów składowych obrotu, co do których w stosowaniu praktycznym zachodzi mogą wątpliwości, czy należy elementy te włączyć czy też wyłączyć z obrotu podatkowego.

Pożądane jest dla wyczerpania zagadnienia rozważyć te przynajmniej elementy, z którymi w praktyce spotykamy się najczęściej:

1. Koszty własne podatnika

Stosownie do postanowień § 69 rozporządzenia wykonawczego do dekretu o podatku obrotowym nie wyłącza się z obrotu własnych kosztów podatnika, poniesionych przezeń w związku z wykonywaniem świadczenia (np. prowizja komisowa, wynagrodzenie za pośrednictwo, koszty transportu, należności celne, koszty przewozu poniesione przez przewoźnika itp.).

Prowizja komisanta (w przypadku gdy podatnikiem jest komitent) oraz wynagrodzenie za pośrednictwo stanowią część kosztów hadlowych podatnika, stąd też nie mogą być wyłączone z obrotu podatkowego. W tym zakresie nowe rozporządzenie wykonawcze do dekretu o podatku obrotowym pokrywa się ze starą ustawą o po-

Obrot podatkowy ⁴⁾

datku przemysłowym stanowiącą, iż wszelkiego rodzaju prowizje i inne wynagrodzenia, wypłacane przez przedsiębiorstwo komisantom i pośrednikom, nie są potrącalne z obrotu tegoż przedsiębiorstwa jako jego koszty handlowe.

Jeżeli chodzi o koszty transportu, to obowiązują tu zasady ustalone już przed wojną przez orzecznictwo a mianowicie: z podlegającego opodatkowaniu obrotu przy sprzedaży towarów loco stacja odbiorcza nie potrąca się kosztów przewozu tych towarów od stacji załadowania. dalej, koszt przewozu wyrobów do miejsca przeznaczenia, wskazanego przez odbiorcę, stanowi część składową obrotu, o ile wytwórnia przy sprzedaży swych wyrobów dostawę towarów przyjęła na siebie, natomiast nie będzie stanowić części składowej obrotu koszt przewozu towarów, jeżeli nabywca zobowiązał się do odbioru towarów w wytwórni.

Szczególny przypadek zachodzi przy tzw. parytetach przewozowych; w tej mierze obowiązuje przedwojenna zasada prawna a mianowicie, iż od ustalonych w cenie kupna parytetów przewozowych nie należy potrącać nawet udowodnionych, faktycznych kosztów przewozu, jeżeli nabywca opłaca z tytułu przewozu (parytetów) wyższe sumy, niż wysyłający wydaje na te koszty. Wyłączenie z podstaw opodatkowania kosztów przewozu może mieć miejsce jedynie w przypadku, jeżeli zaliczony parytet przewozowy pokrywa się z faktycznymi kosztami przewozu, albowiem art. 15 ust. (6) dekretu o podatku obrotowym dotyczy jedynie przypadków, gdy kupujący zwraca wyłożone zań przez sprzedawcę koszty przewozu towarów bez żadnej nadwyżki.

2. Pozycje przechodnie.

Stosownie do postanowień § 69 rozporządzenia wykonawczego nie stanowi obrotu zwrot wydatków i kosztów poniesionych w zastępstwie (w imieniu) i na rachunek kontrahenta (opłaty sądowe wyłożone przez adwokata za klienta) w wysokości poniesionej i udowodnionej.

Obowiązuje tu zasada prawna, że kwoty stanowiące zwrot wyłożonych za klientelę wydatków ciężących bezpośrednio na teże klienteli jako pozycje przechodnie nie stanowią wynagrodzenia za świadczenia i usługi;

Obrót podatkowy 5)

w konsekwencji też kwoty te nie stanowią obrotu podatkowego. O tym zaś, czy pozycje te są przechodnie, tj. czy nie stanowią kosztów handlowych przedsiębiorstwa, decydują okoliczności konkretnego przypadku.

Koszty ubezpieczenia towaru przez ekspedytora, pobierane od klienta w tej samej wysokości, w jakiej były wypłacone przez przedsiębiorstwo ekspedycyjne towarzystwu ubezpieczeniowemu, są sumami przechodnimi, natomiast sumy, pobrane od klientów za ubezpieczenie towarów w kwotach wyższych od wypłaconych, podlegają opodatkowaniu.

Należy tu podkreślić, iż w tym przypadku sumy te podlegają opodatkowaniu w całości a nie tylko w ich części stanowiącej nadwyżkę, co znajduje swe potwierdzenie w postanowieniach § 79 rozporządzenia wykonawczego do dekretu o podatku obrotowym, dotyczących analogicznego zagadnienia, a które ustalają przy obrotach z czynności kredytowych, co następuje: „nie wlicza się do obrotu podatkowego kwot pobranych od klientów na pokrycie wydatków na książeczki czekowe, koszty protestu, kurtaż, asekurację, porto, telegramy itp. po udowodnieniu, że kwoty te stanowią tylko zwrot wydatków faktycznie poniesionych w zastępstwie klientów. W przypadku gdy kwoty pobrane przy takiej transakcji przekraczają wydatki faktycznie poniesione, podlegają one w całości opodatkowaniu.”

Jeżeli natomiast chodzi o koszty wyłożone przez komisantą na rachunek komitenta, to nie mogą one być wyłączone z obrotu komisanta, gdyż kwoty te nie są wykładane za nabywcę towarów (kontrahenta w rozumieniu kupującego).

3. Odsetki dyskontowe

Odsetki dyskontowe policzone przez podatnika przy otrzymaniu zapłaty w postaci weksli, jak również odsetki policzone przy transakcjach na kredyt bez przyjmowania weksli, wchodzi w skład obrotu podatkowego.

Zasada ta obowiązuje dla odsetek:

- a) dyskontowych,
- b) prolongacyjnych,
- c) za odroczenie.

Z zagadnieniem tym łączy się również zasada prawna, dotycząca kursu przeszacowania waluty dla obliczenia

Obrót podatkowy ⁶⁾

obrotu. W tej mierze aktualny jest wyrok N. T. A. z dnia 5 kwietnia 1938 r. w tym sensie, iż za prawidłowy przy obliczeniu sumy zapłaty należy uznać kurs przerachowania z dnia, w którym obrót przyszedł do skutku, tj. z dnia zawarcia transakcji. Jeżeli zaś w czasie między zawarciem transakcji kredytowej a wykonaniem zobowiązania wskutek spadku kursu waluty zobowiązanie uległo zmniejszeniu, to szkoda z tego tytułu spotka sprzedawcę i nie może on się domagać obniżenia podatku z powodu obniżenia wartości ekwiwalentu za towar, powstałego po zaistnieniu obowiązku podatkowego.

4. Dodatki na pracowników.

Dodatki na służbę i pracowników zatrudnionych u podatnika pobierane przy świadczeniu rzeczy i usług (np. w zakładach gastronomicznych, hotelach, pensjonatach itp.), stanowią składową część obrotu podatkowego podatnika.

W szczególności chodzi tu o 10% dodatek doliczany przez kelnerów do ceny potraw i trunków spożywanych przez gości, który winien być doliczony do obrotu podatkowego przedsiębiorstwa. Bez wpływu na obowiązek podatkowy w podatku obrotowym pozostaje okoliczność, iż dodatek ten może być później wypłacony kelnerowi jako wynagrodzenie podlegające opodatkowaniu podatkiem od wynagrodzeń (§ 4 rozporządzenia wykonawczego do dekretu o podatku od wynagrodzeń), gdyż w istocie operacja ta przybiera formę kosztów handlowych przedsiębiorcy, które nie mogą być wyłączone z obrotu.

Dobrowolne datki, przekraczające określoną wysokość procentowego „dodatku kelnerskiego” nie będą stanowiły obrotu, jak również nie będą stanowiły wynagrodzenia w rozumieniu dekretu o podatku od wynagrodzeń.

Innymi słowy 10% dodatek w każdym przypadku, nawet jeżeli wpływa na rachunek personelu obsługującego gości, stanowi jako wynagrodzenie obsługi część kosztów handlowych przedsiębiorstwa, a okoliczność, że ta część kosztów jest pokrywana bezpośrednio przez gości, oczywiście istoty tego dodatku nie zmienia. Koszty handlowe zaś stanowią w konkretnym przykładzie część składową przychodu brutto, czyli ekwiwalentu pobranego przez przedsiębiorstwo za sprzedane trunki i potrawy.

Obrót podatkowy ⁷⁾

5. Straty na dłużnikach.

Strat na dłużnikach nie wyłącza się z obrotu podlegającego podatkowi.

6. Dywidendy i udziały w zyskach.

Stosownie do postanowień § 70 rozporządzenia wykonawczego do dekretu o podatku obrotowym nie mają charakteru odpłaty za spełnione świadczenia i nie stanowią obrotu dywidendy i udziały w zyskach pobierane przez akcjonariuszów spółek akcyjnych i wspólników spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, komandytowych, jawnych i spółek nie będących spółkami handlowymi (spółek prawa cywilnego) oraz przez członków spółdzielni — z wyjątkiem pobierania dywidendy od akcji przez osoby, które trudnią się zowodowo czynnościami kredytowymi w następującym rozumieniu:

a) czynności bankowe przedsiębiorstw bankowych w rozumieniu art. 24 i 25 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 17 marca 1928 r. o prawie bankowym (Dz. U. R. P. Nr 34, poz. 321), zmienionego dekretem z dnia 18 grudnia 1945 r. (Dz. U. R. P. Nr 2 z r. 1946, poz. 10);

b) czynności innych osób fizycznych i prawnych, które mogłyby być czynnościami przedsiębiorstw bankowych w rozumieniu powołanego wyżej rozporządzenia.

Należy przy tym zaznaczyć, że udziały spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie podpadają pod pojęcie papierów wartościowych i ekwiwalent pieniężny za zbycie takich udziałów przedsiębiorstwa bankowego nie stanowi składnika obrotu podatkowego tego przedsiębiorstwa.

7. Towary pobrane przez właściciela.

Stosownie do postanowień art. 15 dekretu o podatku obrotowym, do obrotu podlegającego podatkowi nie wlicza się wartości towarów, pobranych w naturze z przedsiębiorstwa przez właściciela jego dla celów konsumpcyjnych. Również nie wlicza się do obrotów danego przedsiębiorstwa tzw. deputatów robotniczych, stanowiących część wynagrodzenia pracowników, wynikającego z umownego stosunku służbowego.

8. Opakowanie.

Zasada prawna w tej mierze obowiązująca od r. 1933 głosi, że przy sprzedaży towaru z opakowaniem, zapłażą

Obrót podatkowy 8)

jest nie tylko ceną towaru, lecz także należność za opakowanie bez względu na to, czy ją wliczono w cenę towaru, czy też określono ją jako należność dodatkową i czy wreszcie obliczono ją tylko w wysokości własnych kosztów.

9. Wynagrodzenie za usługi uboczne.

W tej mierze obowiązuje od dnia 7 listopada 1932 r. zasada prawna, iż wynagrodzenia za usługi uboczne, oderwane od podstawowej działalności przedsiębiorstwa przemysłowego i nie związane ściśle z realizacją transakcyj, nie stanowią ekwiwalentu za sprzedane wyroby, lecz są wpływami dodatkowymi z tytułu działalności przedsiębiorstwa.

Typowym przykładem jest obrót przedsiębiorstwa tartaku. Jeżeli chodzi o przetarcie drzewa, to całkowitą sumą wynagrodzenia będzie nie tylko suma otrzymana za sam proces przetarcia, lecz również opłaty za usługi czy świadczenia, związane z przetarciem a więc również za przechowywanie drzewa na terenie przedsiębiorstwa zarówno przed jak i po jego przerobieniu. Bez przechowania drzewa przez przedsiębiorstwo tartaku nie można sobie wyobrazić normalnej jego działalności. Przedsiębiorstwo tartaku do tej części swej działalności musi być odpowiednio przystosowane, a koszty z tym przystosowaniem połączone muszą być, rzecz oczywista, uwzględnione w kalkulacji pobieranej opłaty za przetarcie.

W związku z tematem pozostaje zagadnienie tzw. czynności przygotowawczych. Czynności przygotowawcze mogą stanowić albo część składową obrotu (ściśle odpłaty za czynności przygotowawcze) głównego (zasadniczego) jednego i tego samego przedsiębiorstwa albo też stanowić mogą przedmiot działalności odrębnego przedsiębiorstwa, a wówczas do obrotów z tego tytułu ma zastosowanie na równi z wynagrodzeniem za przerób lub wytworzenie z cudzych materiałów — 4% stawka podatkowa.

Za czynności przygotowawcze uważać należy w szczególności:

a) składanie (montowanie) przedmiotów, jak zegarki, wieczne pióra, gramofony, rowery itp., polegające na złożeniu gotowych części bez użycia w tym celu urządzeń mechanicznych, maszyn lub bardziej skomplikowanych

nie odpisów na ciężar centrali, natenczas konto wynikowe odpisów wyrównałoby się, nie wykazując żadnej straty dla spółdzielni. A może w przytoczonym przykładzie nadesłana nota uznaniowa przez centralę ma być jedynie stwierdzeniem zgody na doniesienie co do wysokości i sposobu przeprowadzonego odpisu.

Z. S. — Trzemeszno. — Czy właściciel przedsiębiorstwa (sklepu detalicznego) jest obowiązany płacić podatek od wynagrodzeń, jeżeli w kosztach handlowych rozlicza wydatki na prowadzenie biura i ksiąg handlowych w wysokości ca 4.500,— do 5.000,— zł miesięcznie?

Pytanie nie jest ściśle i dlatego wyjaśnienia udzielimy z zastrzeżeniem. Przypuszczamy, że to wynagrodzenie pobiera właściciel przedsiębiorstwa. Tego rodzaju wydatek nie jest w ogóle potrącalny. Można tzw. drogą okólną płacić podatek od wynagrodzeń i inne świadczenia socjalne, lecz z końcem roku gospodarczego dobijamy pobraną z tego tytułu sumę do dochodu właściciela i powstanie dopłata w podatku dochodowym z potrąceniem różnicy wpłaconej tytułem podatku od wynagrodzeń. W przedsiębiorstwie jednoosobowym nie ma to żadnego znaczenia, w spółce jawnej dwuosobowej natomiast miałyby to wpływ na różniącą się dochodowość wspólników.

2. Czy kupiec jest zobowiązany prowadzić księgę zakupu, jeżeli prowadzi: a) księgę kasową, b) żurnal tabelaryczny, c) księgę interesentów, d) księgę główną, e) dziennik zbiorów, f) dziennik zbiorów-zapiski, g) księgę inwentarzy i bilansów, h) teczki faktur itp.?

Wpierw uwaga wstępna. Przypuszczamy, że prowadzona księgowość przedsiębiorstwa ma wyraźne zabarwienie starej, nie praktykowanej dziś metody. Wynika to z równoczesnego prowadzenia księgi głównej oraz żurnala tabelarycznego. Uważamy ten ciężar za zbyt ciężki i radzimy poinformować się dobrego księgowego, jakby najlepiej postąpić z nowym księgiem i nie obciążać się zbytnio pracą zadośćuczynić wymogom skarbowym i innym.

Jeżeli z prowadzonego żurnala tabelarycznego wynika dostatecznie i jasno, na jaką wartość dokonywano zakupu towarów, natenczas prowadzenie ponadto księgi zakupu towarów jest zbędne. Naszym zdaniem pod mianem księgi zakupu ma się na myśli kontrolę ilościową, którą każdy

przedsiębiorca, prowadzący prawidłowe księgi handlowe, jest zobowiązany prowadzić. Na ten temat pisaliśmy kilkakrotnie na łamach naszego Tygodnika. Kontrola ilościowa może być prowadzona w formie luźnych kart w kartotece albo też w księdze oprawnej. Kontrola ta w odniesieniu do przedsiębiorstwa sprzedającego towary bezpośrednio konsumentowi w drobnej ilości może ograniczyć się wyłącznie do ilościowego i wartościowego albo tylko do ilościowego wykazywania towarów nabytych w celu dalszej sprzedaży a więc samego zakupu. I właśnie ten punkt widzenia nadał niewątpliwie księdze, o którą zapytywano, miano księgi zakupu.

J. K. — Łódź. — Prowadzę przedsiębiorstwo farmaceutyczne (aptekę) od kilkunastu lat, w którym wszelkie transakcje ujawniałem w księgach handlowych metodą tabelaryczną. Obecnie na skutek wprowadzenia w życie z dniem 1 stycznia br. nowych przepisów skarbowych pragnęlbym nadal podtrzymać żurnal tabelaryczny. Proszę o podanie mi, jaki należałoby stosować układ kont, które by ujawniały wszystkie dane określone w rozporządzeniu wyżej wspomnianym?

Analizując głębiej przepisy podatkowe dotyczące sposobu prowadzenia ksiąg w aptekach, a więc według zakreślonych ram księgi podatkowe, uproszczone albo handlowe, stwierdzamy, że jest to bodajże jedyna branża handlu detalicznego, w której prawidłowe prowadzenie ksiąg daje dostateczny materiał podkładowy dla ustalenia dochodowości, rentowności, rzetelności itp. Jeżeli chodzi o podtrzymanie ksiąg handlowych, to niestety metoda żurnala tabelarycznego okazuje się nie wystarczająca, bowiem trudno nam w ograniczonej ilości kont stojących nam do dyspozycji ujawnić te charakterystyczne składniki zakupu, sprzedaży i kosztów, o których wspomina rozporządzenie ministra skarbu. Przyczyny te zmuszają nas do skorzystania z najnowszej metody księgowości, tj. przebitkowej, w której nie jesteśmy ograniczeni ilością kont i która pozwala nam w oparciu o jednolity plan kont dać jak największą przejrzystość a zarazem zaoszczędzić dodatkowych kosztów pracy przy sporządzaniu zestawień specyfikujących poszczególne składniki majątkowe, kapitałowe i wynikowe. Radzimy przeto zaniechać prowadzenia żurnala i przejść na tzw. przebitkę.

mgr M. Nowicki

Wiadomości skarbowe

Scalony podatek obrotowy od sprzedaży artykułów monopolowych

Z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 1948 r. wprowadzony został pobór podatku obrotowego w formie scalonej od sprzedaży artykułów Polskiego Monopolu Tytoniowego, Państwowego Monopolu Spirytusowego, Polskiego Monopolu Solnego i Polskiego Monopolu Zapalczanego.

Scalony podatek obrotowy pobiera się od sprzedaży wszystkich artykułów zarówno naby-

tych w kraju lub za granicą (importowanych), jak i wydobytych lub wytworzonych przez zakłady i przedsiębiorstwa, objęte wymienionymi monopolami.

Obowiązek opłacania scalonego podatku ciąży na Dyrekcjach Monopoli. Podatek wynosi: a) 10% podstawy opodatkowania przy sprzedaży artykułów tytoniowych i spirytusowych, b) 4% podstawy opodatkowania przy sprzedaży artykułów pozostałych monopolów. Scalony podatek

obrotowy obejmuje wszystkie fazy obrotów dokonanych przez zakłady i przedsiębiorstwa objęte wymienionymi monopolami w ramach tychże monopolów oraz obroty z tytułu wykonywanych przez te zakłady i przedsiębiorstwa przy sprzedaży wymienionych artykułów w stanie nieprzerobionym odbiorcom nie będącym zakładami i przedsiębiorstwami, objętymi wymienionymi monopolami, artykułów pochodzących z dokonanych w kraju lub za granicą zakupów, *nie są objęte scalonym podatkiem obrotowym.*

Wywóz czeków podróźniczych, wystawionych za granicą

Uchwała Generalnej Komisji Dewizowej z dn. 3 czerwca 1947 r. zezwala aż do odwołania — na wywóz imiennych czeków podróźniczych (travelers cheques), wystawionych za granicą a wywożonych przez cudzoziemców, będących ich pierwotnymi właścicielami.

Ulga ta nie może być stosowana, jeżeli osoba, wywożąca czek podróźniczy, nie jest zgodna co do nazwiska i imienia z osobą, podpisaną na pierwszej stronie czeku jako jej właściciel.

Dopłaty do kursów urzędowych przy transakcjach dewizowych

Uchwała generalna Komisji Dewizowej z dnia 10 stycznia 1948 r. zezwala z dniem 12 stycznia 1948 r. — aż do odwołania — na stosowanie dopłat w wysokości 300% transakcyjnego kursu urzędowego przewidzianego w uchwale generalnej Komisji Dewizowej z dnia 18 października 1946 r. przy transakcjach dewizowych z tytułu: rent, zapomóg, spadków, odpraw demobilizacyjnych, wynagrodzeń, turystyki, kosztów utrzymania, tantiem, prowizji, płatności, wynikających z usług portowych, kosztów transportu oraz ubezpieczeń.

Powyższe dotyczy wypłat na New York, Kanałę, Londyn, Australię, Tel-Aviv, Stockholm, Kopenhagę, Oslo, Szwajcarię, Holandię, Belgię, Paryż i Pragę.

Nadzór nad obrotem melasą

W związku z stwierdzonymi faktami usuwania melasy prawdopodobnie w zamiarze użycia jej do nielegalnej produkcji spirytusu, Ministerstwo Skarbu poleciło poddać obrót melasy zastrzeżonej kontroli.

W tym celu zarządzono, aby organa stałego nadzoru akcyzowego cukrowni:

1. dopilnowały dokładnego ustalenia i wpisania do księgi kontroli produkcji, ilości, stopni Brixa, procentu cukru i współczynnika czystości melasy;
2. podawały w świadectwie przewozowym i jego wtórnika, w rubryce przeznaczonej do wpisywania współczynnika czystości, poniżej właściwego wpisu, w formie ułamka, w mianowniku, procent cukru w melasie;
3. sporządzały i przedkładały izbie skarbowej kwartalne wykazy odbiorców melasy zawierające: imię i nazwisko oraz firmę odbiorcy, ilość i przeznaczenie melasy, pobranej przez danego odbiorcę, w razie pobrania przez jednego odbiorcę więcej, aniżeli jednej partii me-

lasy, należy dane powyższe podawać sumarycznie dla każdego odbiorcy.

Każda przesyłka melasy przeznaczona dla drożdźowni ma być urzędowo przyjęta przez organa stałego nadzoru akcyzowego i wpisana na przychód do księgi obrachunkowej w ilości faktycznie odebranej. W tym celu należy na drożdźownie nałożyć obowiązek zgłaszania nadejścia przesyłek melasy organowi stałego nadzoru. Ten sam obowiązek należy nałożyć na kierowników gorzelni z tym, że należy dążyć do tego, aby przesyłki melasy do gorzelni były z reguły przyjmowane przez organa kontroli akcyzowej, o ile to będzie możliwe bez opóźnienia wyładowania przesyłek kolejowych.

W razie stwierdzenia przy urzędowym przyjęciu przesyłki w drożdźowni lub gorzelni większych ubytków melasy w porównaniu z danymi, zawartymi w świadectwie przewozowym, organ kontroli akcyzowej zawiadamia o powyższym władzę przełożoną celem ewent. przeprowadzenia dalszych dochodzeń. Rejon kontroli akcyzowej, właściwy dla odbiorcy przesyłki melasy nie przeznaczonej do drożdźowni lub gorzelni, obowiązany jest po otrzymaniu wtórnika świadectwa przewozowego badać w każdym przypadku, czy przesyłka nadeszła w ilości podanej w świadectwie przewozowym i czy jest używana do celu, na który została przydzielona.

W razie stwierdzenia, że odbiorca otrzymał mniejsze ilości melasy, zaś braki nie są usprawiedliwione normalnymi stratami w czasie transportu lub że melasa jest używana niezgodnie z jej właściwym przeznaczeniem, organ badający przedkłada wynik dochodzeń władzy przełożonej do dalszej decyzji (z ok. Min. Sk. 4. II 48).

Podział zysku bilansowego za r. 1946 w przedsiębiorstwach państwowych

Podajemy do wiadomości zainteresowanych Czytelników odpowiednie wyciągi z uchwały Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 31 grudnia 1947 r. w sprawie podziału zysku za rok podatkowy 1946 (operacyjny 1946 i 1945/46) przedsiębiorstw państwowych oraz przedsiębiorstw i majątków pozostających pod zarządem państwowym, obowiązanych do opłacania podatku dochodowego, z wyjątkiem przedsiębiorstw państwowych, mających formę prawną spółek handlowych.

Podziałowi podlega zysk bilansowy, wynikający z zamknięcia rachunkowego sporządzonego zgodnie z instrukcją ministra skarbu z dnia 7 lipca 1947 r. o sporządzeniu bilansów zamknięcia za rok 1946.

Zysk przedsiębiorstw opłacających w roku 1946 podatek dochodowy według działu IV dekrety o podatku dochodowym — dzieli się w sposób następujący:

1. 20% na podatek dochodowy,
2. 10% na ogólny fundusz premiiowy, przeznaczony na premie dla załóg przedsiębiorstw,
3. na państwowy fundusz inwestycyjny w wysokości dokonanych za rok 1946 z tego tytułu do 31. 12. 1947 wpłat do B. G. K. z wyjątkiem tej części wpłat na ten fundusz, która zużyta zostanie do dnia 31. 12. 1947 r. zgodnie z u-

W przypadku złożenia przez podatnika wniosku dotyczącego rozłożenia sumy przedpłat na konta współników należy wniosek ten dołączyć do karty ewidencyjnej i wypełnić na niej rubryki dotyczące współników (spółki).

Każda wypłata należności za świadczenie, pozbawienie od podatnika przedpłaty oraz fakt przekazania jej właściwemu urzędowi skarbowemu (rewizyjnemu) winny być odnotowane na karcie ewidencyjnej przez wypełnienie przeznaczonych do tego rubryk.

W terminach wpłacania przedpłat obowiązani są płatnicy przedkładać urzędowi skarbowemu (rewizyjnym) wykazy pobranych przedpłat sporządzone oddzielnie dla każdego urzędu skarbowego (rewizyjnego) właściwego dla podatnika dla spraw podatku dochodowego według miejsca zamieszkania (siedziby) podatnika, bądź w przypadku niezłożenia wniosku, o którym wyżej mowa, gdy wykonującym roboty jest spółka jawna lub komandytowa, według siedziby spółki.

Od przedpłat nie wpłaconych przez płatników w ustalonych terminach, kasy urzędów pobierają dodatek za zwłokę. Dodatek za zwłokę obciąża płatnika. Potrącenie dodatku za zwłokę z sum przedpłaty nie może mieć miejsca. Jeżeli wpłata nastąpiła bez równoczesnego wpłacenia należnego dodatku za zwłokę (np. w obrocie bezgotówkowym) dodatek ten podlega ściągnięciu od płatnika w trybie egzekucji administracyjnej.

Rejestracja dokumentów na okaziciela sprzed 1939 r.

Pod powyższym tytułem umieściliśmy w „Tygodniku Gospodarczym” nr 18 z r. 1947 artykuł w oparciu o dekret z dnia 3. 2. 1947 r. dot. rejestracji i umorzenia niektórych dokumentów na okaziciela emitowanych przed dniem 1 września 1939 roku.

Z uwagi na to, iż termin rejestracji i umorzenia dokumentów na okaziciela mija **4. 4. 1948 r.** przypominamy Czytelnikom, że:

W zasadzie przeprowadza rejestrację dokumentów instytucja, która je emitowała (wystawca). Jeżeli wystawcą jest osoba prawna, nie mająca organu powołanego do prowadzenia jej spraw, sąd rejestrowy ostatniej siedziby wystawcy, a w braku takiego sądu w kraju, sąd rejestro-

Oplata skarbowa od przedsięwzięć rozrywkowych.

Ministerstwo Skarbu wyjaśniło, że dorywcze przedsięwzięcia rozrywkowe urządzane nie w lokalach oraz przedstawienia teatralne, organizowane dorywczo nawet w lokalach — wymagają zezwolenia powiatowej władzy administracji ogólnej — a przeto od podań o zezwolenie na ich urządzenie należałoby, analogicznie do podań o zezwolenie na urządzenie przedsięwzięć rozrywkowych ze stałą siedzibą lub wędrownych i objazdowych, pobierać opłatę skarbową w wysokości 500 zł.

Zarazem Ministerstwo Skarbu ze względów słuszności gospodarczej zezwoliło, aby do czasu wydania rozporządzenia w sprawie wykonania dekretu o opłacie skarbowej pobierano od powyższych podań opłatę skarbową w kwocie 50 zł, a nie dobraną różnicę opłaty w kwocie 450 zł umarzano na podstawie art. 35 dekretu o z. p.

Opłata skarbowa od zezwoleń na urządzenie tych dorywczych rozrywek wynosi również 50 zł, gdyż nie jest to zezwolenie na stałe prowadzenie przedsiębiorstw, wymagających koncesji (zezwoleń), a więc opłata skarbowa w wysokości 500 zł nie może tu być pobierana.

Wolne więc od obowiązku uzyskiwania zezwolenia władzy administracji ogólnej są jedynie dorywcze przedsięwzięcia rozrywkowe w lokalach z wyjątkiem przedstawień teatralnych.

wy siedziby Sądu Najwyższego na wniosek posiadacza dokumentu wyznaczy przedstawiciela wystawcy.

Rejestrację dokumentów będących w posiadaniu osób zamieszkałych za granicą przeprowadzają polskie urzędy konsularne. Określony na wstępie termin rejestracji liczyć się będzie od dnia dokonania przez polski urząd konsularny ogłoszeń o rejestracji.

Organ przeprowadzający rejestrację ostepłujce przedstawione dokumenty umieszczając na nich wzmiankę o zarejestrowaniu, datę rejestracji i swój podpis. Dokumenty na okaziciela podlegające rejestracji, nie ostepłowane przed upływem terminu rejestracji, tracą moc prawną.

Komunikaty i różne wiadomości

Papa dachowa.

Podaje się do wiadomości, że fabryki podległe Zjednoczeniu Fabryk Papy i Izolacji w Katowicach, produkują następujące rodzaje papy:

1. **papa opiaskowana Nr 100** (dachowa wyższy gatunek) — cena za 1 rolkę (10 m²) wynosi **zł 357,—**,
  2. **papa opiaskowana Nr 150** (dachowa niższy gatunek) — cena za 1 rolkę (10 m²) wynosi **zł 312,—**,
  3. **papa izolacyjna** do izolowania rur, betonu, przewodów elektrycznych itd. Cena za 10 m² wynosi **zł 357,—**.
- Ceny franco stacja odbiorcza

Papę wysyła się w wagonach krytych i plombowanych. W wagonie 15 tonowym mieści się 500 rolek papy. Wagonów nie konwojuje się. **Termin dostawy:** niezwłocznie. **Warunki płatności:** 100% zaliczkę na zamówienie należy wpłacić do Narodowego Banku Polskiego Oddział w Katowicach na konto Centrali Zbytu Przemysłu Mineralnego — Biuro Sprzedaży Papy i Izolacji w Katowicach.

Przy zamówieniach należy podać, na kogo ma być wystawiony rachunek, oraz dokładny adres wysyłkowy z uwzględnieniem ewtl. bocznicy.

W myśl notatki prasowej (Głos Wielkopolski z dn. 22. I. 1948) — papa smołowcowa została wyłączona z reglamentacji.

Handel zagraniczny

Inytucja: Société Libano-Polonaise, Importation Exportation, BEYRUTH-LIBAN, zamierza importować z Połski cukier, wyroby cukiernicze, cement, artykuły metalurgiczne, motory, maszyny, narzędzia, wyroby z blachy, platerowe, szkła, drzewo, tekstylia oraz eksportować do Polski bawełn , wełn  prann , surowy jedwab, kokony prawdziwego jedwabiu itp.

Po bliŹsze informacje prosimy zwrócić się do Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu, Referat Handlu Zagranicznego.

na proszku
Luba

Rejestrowane **BIURO STRZEŻENIA**

Obiektów
Handlowych
i
Przemysłowych
Poznań, ul. Staszica 8
Tel. 33-27

MASZYNY - ARTYKUŁY BIUROWE WARSZTAT NAPRAWY

Wacław Rohowski i S-ka
Poznań, ul. Mielżyńskiego 19.
Tel. 43-25

Segregatory skoroszytu

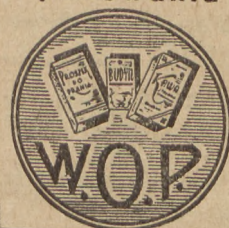
- E M J O T -
J. Małeckı-Mickiewicz 27

praktyczne - trwałe - estetyczne
Źada c we wszystkich składowach papieru

Wytwórnia Konfekcji i OdzieŹy Zawodowej

GŁOGOWSKI
Poznań, Wrocławska 6, tel. 2707

Opakowania ; kartony dla przemysłu
spoŹywczego, cukierniczego
i chemicznego wykonuje

Wytwórnia Opak. Pap. i Tektur.
właśc.: J. POMIN
Poznań, ul. Mylna 24
Telefon 94-11   Telefon 94-11

PAPIER listowy, maszynowy, ko-
perty, przebitki, rachunki
takŹe z drukiem, bloki kasowe „Paragon“, za-
wieszki, papier pakowy w rolkach „Secar “,
papier toaletowy, tektura falista

ATOM WYROBY PAPIEROWE
Poznań, Woźna 9 - Tel. 26-66 i 26-68

WEŁNA

Crestaw Białeckı

Najkorzystniejsze miejsce zbytu i wymiany
Wł czka w różnych kolorach
stałe na składowie

Poznań, Roosevelta 19 - Telefon 52-705
Oddział w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 55 - Tel. 33-13
Biura czynne od 8 - 15-tej, w sobotę od 8 - 13-tej

Fabryka Konfekcji Męskiej i Cntopiecel **Bracia Lisieccy**

Poznań, Stary Rynek 72 - telefon 25-17
polecamy na SEZON WIOSENNY
płaszcz, kanadyjki, garnitury, ubranka chłopie ce
i komunijne, spodnie, jak bryczesy i golly

Maszyny biurowe

Zakup - SprzedaŹ - Naprawa

RE-MA

Poznań, Źw. Marcin 5
(przy Placu Hoovera) - Telefon nr 44-07

MEBLE BIUROWE

oraz kompletne pokoje i oddzielne sztuki
poleca okazynie

Magazyn Mebli ST. JANIAK
Poznań, Rybaki 6, w podwórzu - Tel. 49-56

Orga KSIĘGOWOŚĆ
PRZEBITKOWA

POZNAŃ-27 Grudnia 16
Telefon 32-60

Formularze i przybory

stale na składzie

III Wydanie

Prof. W. Skalski i Mgr G. Feige-Górski

Cena 380 zł

Księgarnia Wł. Wilak w Poznaniu

Automatyczny przyciskowy ołówek „System-Box”	385,—
Segregatory	290,—
„ Perfecta	295,—
„ do kartoteki Tygodnika Gospodarczego	240,—
Lak pocztowy 1 karton 12 szt.	345,—

Wł. Wilak
Poznań, Kantaka nr 10

Oplata pocztowa ulszczona ryczałtem

Adres dla zwrotu: Administracja „Tygodnika Gospodarczego” Księgarnia Wilak, Poznań Kantaka 10

Zawiadamiam, że otworzyłem

w Poznaniu, ul. Matejki 3 Biuro Rachunkowości

Prowadzenie księgowości, nadzór nad księgowością, organizacja księgowości, kalkulacja, statystyka, rozliczenia kosztów, bilanse, analizy itp.

Specjalność: Księgowość przemysłowa.

mgr FEIGE-GÓRSKI GERARD

Zaopiniowany rzeczoznawca księgowości przy Izbie Przem.-Handl. w Poznaniu

MASZYNY BIUROWE

Bilansówki oraz kasy rejestracyjne

Kupno - Sprzedaż - Przeróbki

Centrala Maszyn i Przyborów Biurowych
Cz. Filipiak, Poznań, św. Marcin 32, tel. 88-19

Cena ogłoszeń: za 1 mm na stronie 4-lamowej zł 15,—

Ogłoszenia przyjmuje dla instytucji i przedsiębiorstw państwowych oraz firm pozostających pod zarządkiem państwowym „P.A.P.” Polska Agencja Prasowa, Poznań, Sew. Mielżyńskiego 8 — telefon 42-63.

Redakcja: Izba Przemysłowo-Handlowa
w Poznaniu, ulica Mickiewicza 31
Tel.: 78-62, 23-65, 23-68

Ogłoszenia przyjmuje „PAR” Polska Agencja Reklam, Fr. Krajna, Poznań, Fr. Ratajczaka 7. Tel. 30-80 i 91-58
i oddziały Kraków, Rynek Główny 46 — Tel. 543-66
Bydgoszcz — Al. 1 Maja 16. Tel. 17-66
Toruń — ul. Małe Garbary 2
Katowice — Warszawska 23, skr. poczt. 799. — Tel. 844-98.

Administracja: Księgarnia Wilak Poznań, ul. Kantaka 10 — Tel. 44-40
Konto P. K. O. — V - 4085
Cena numeru 30,— zł, prenumerata kwartalna 800,— zł